

KURYER LITEWSKI.

w Wilnie we Srrodę dnia 29 Listopada r. s. 1833 Roku.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Sankt-Petersburg d. 18 listopada.

Przez najwyższy ukaz, do Rządzącego Senatu wydany: „Wielkiemu Kapelanowi Armii i Floty, Protorejowi *Kutniewiczowi*, naymłodszyemu rozkazano zasiadać w Nayświętszym Rządzącym Synodzie z wydawaniem mu płacy, położoney w etacie na przeznaczone dlań wakujące miejsce, po trzy tysiące rubli na rok, prócz pobieranych przezeń jako Wielkiego Kapelana, wyznaczeń, a przez najwyższy ukaz też daty do Kommissyi Szkół Duchownych temuż W. Kapelanowi Armii i Floty, Protorejowi *Kutniewiczowi*, rozkazano być Członkiem też Kommissyi.

— Naywyższe ukazy Rządzącemu Senatowi.

D. 27 października: „W potwierdzonym przez Nas d. 6 grudnia 1831 roku postanowieniu o Porządku Dworzańskich Zgromadzeń, wyborów i służby z nich, przywiązane są do niektórych urzędów, przez wybor Dworzaństwa osadzonych, nowe prawa, w tym stanie, że zajmujący je urzędnicy mogą po wystąpieniu zakreślonych terminów być uznawani godnymi przedstawienia do orderów S. Włodzimierza 3go i S. Anny 2go stopnia.

Teraz, uznawszy potrzebnym pogodzić udzielanie tych znaków z trwającym już porządkiem nagradzania temiż orderami niższych stopni, Rozkazujemy:

1) Na ośniewie 6 punktu Manifestu 12 grudnia 1801 roku i 49 artykułu Statutu orderu S. Anny (punk. 12 i 13 co do części cywilney), przedstawiać do nagrody orderami Sw. Włodzimierza 4 i Sw. Anny 3 stopnia, przez Kawalerskie Rady, wszystkich tych Dworzan, którzy, z wyboru Dworzaństwa, w jakich bądźkolwiek urzędach, wystąpili ustanowione pomienionymi punktami terminy przed nastaniem jeszcze postanowienia 6 grudnia 1831 roku.

2) Podług postanowienia 6 grudnia 1831 roku przedstawiać do orderu S. Włodzimierza 4go stopnia te tylko osoby, które wymienione są w § 127 tego Postanowienia, t. j. Gubernialnych i Powiatowych Marszałków Dworzaństwa, Honorowych Kuratorów Gimnazjy, Deputatów Dworzańskich Zgromadzeń i Sekretarzów Dworzaństwa; a Gubernialnych i Powiatowych Marszałków, mających już order Sw. Włodzimierza 4go stopnia, po wystąpieniu przez nich w tych urzędach trzech trzyleci i wybraniu na czwarte, także tych Marszałków, którzy po trzech trzyleciach przedłużają służbę jeszcze dwa trzylecia, bez różnicy ich rang, przedstawiać, na mocy § 130 pomienionego postanowienia, do orderu S. Anny 2go stopnia; który zaś z nich ma order S. Anny 2go stopnia, tego, podług § 131, do znaków tego orderu i stopnia, ozdobionych Cesarzką Koroną; a mającego i te znaki, do orderu S. Włodzimierza 3 stopnia.

3) We wszystkich zdarzeniach, w poprzedzających punkcie objętych, przedstawienia do orderów Sw. Włodzimierza 4 i 3 stopnia i Sw. Anny 2 stopnia, z Cesarzką Koroną i bez niej, wnosić do 1go Departamentu Rządzącego Senatu, przed 1 styczniem; a z Rządzącego Senatu ułożone o uznanych godnymi przedstawienia do rzeczonych orderów osobach opisy, po wyjednanu naprzód Naszego zezwolenia, dostawiać corocznie do Kapituły Rossyjskich Cesarzkich i Królewskich Orderów, dla zrobienia w swoim czasie porównań

do przełożenia Radom Kawalerskim pomienionych orderów, które mają je rozpatrywać podług danych im prawideł. Termin przysyłania do Kapituły pierwszych, t. j. orderu S. Włodzimierza naznacza się do 1 września, a ostatnich, to jest do orderu S. Anny, do 1 października każdego roku.

4) Zatem przedstawienia do nagrody orderami Sw. Włodzimierza 4go i Sw. Anny 3go stopnia na ośniewie Statutu tych orderów odąd powinny jednostajnie postępować, naprzód do Rządzącego Senatu, do Inspektorskich Departamentów Woyskowego Ministerjum i Głównego Morskiego Sztabu Naszego i do Nayświętszego Synodu, a potem z nich i z Ministerjum Spraw Zewnętrznych, o wyjednanie naprzód Naszego zezwolenia, do Kapituły Orderów: przedstawienia o orderze S. Włodzimierza do 1 września, a przedstawienia o orderze Sw. Anny do 1 października każdego roku, dla rozpatrzenia w swoim czasie i wniesienia ich do Rad Kawalerskich tych orderów.

Rządzący Senat nie zaniecha uczynić należytego w tém rozporządzeniu.

D. 3 listop. Po zaświadczeniu Zwierzchności o służbie gorliwością oznaczoney, Nauczyciel Jęz. w Główny Szkoły Inżynierów, Radca Dworu *Maksimowicz*, nayłaskawiej mianowany Rad. Kol.

D. 7 listop. W nagrodę odznaczający się gorliwością służby, zostający w wiedzy Ministerjum spraw zagranicznych i Zarządzający dyplomatyczną Kancellaryą Jenerała Marszałka Polnego Xięcia Warszawskiego, Hrabi *Paskiewiczza-Erywańskiego*, Rad. Dw. *Hilferding*, nayłaskawiej podniesiony na Rad. Kol., a Rad. Honor. Ober, na Ass. Kol.

D. 10 listop. Zostający w obowiązkach Radcy i Naczelnika Oddziału Głównego Zarządu Syberyi Zachodniej Rad. Dw. *Zwiedzkin*, zgodnie ze swą prośbą, uwolniony od tego urzędowania, a do sprawowania jego przeznaczony buchalter tegoż zarządu 8mej kl. *Kapustin*.

D. 14 listop. W nagrodę długiej i gorliwej służby Pocztmistrz małmyński, przez Zwierzchność zaświadczoney, Rad. Hon. *Bazyli Ihnatowicz*, podniesiony do 8mej klasy. (G. S.)

— Kawalerem orderu S. Stanisława 3ciej klasy mianowanym został, przez ukaz CESARSKI do Kapituły Orderów z d. 26 przeszłego m. Rządca Kancellaryi byłey Kommissyi na rozbiór interesów Głównego Sztabu i Kancellaryi s. p. W. X. CESARZEWICZA, 6tej klasy *Biernacki*. (T. P.)

Wyjątek z raportu Ministra Narodowego
Oświecenia za rok 1832.

Rok 1832 przedstawia stopniowe uchylenie ważnych przeszkód, opóźniających w poprzedzającym roku postęp narodowego w Rossyi oświecenia. Za ustaniem cholery i byłego w Zachodnich Guberniach zamieszania, nauki we wszystkich miejscach rozpoczęły się, i Rząd mógł już przystąpić do wypełnienia wielu środków, mających zapewnić stan naukowy części względnie z pożytkiem Państwa. Dobroczynny wpływ pokoju i spokoyności widocznym był w naukowych zatrudnieniach i w umocnieniu środków publicznego nauczania, jak o tém powie się niżej.

Zwiedzenie przez NAYJAŚNIEJSZEGO CESARZA naukowych zakładów. NAYJAŚNIEJSZY PAN, zwracając z oycowską troskliwością uwagę na wszystkie gałęzie narodowego oświecenia, raczył w przejeździe swym przez Charków osobiście oglądać

(dnia 12 września) tameczny Uniwersytet. Prócz tego N a y w y ż s z e m J e g o C e s a r s k i e j M o ś c i odwiedzeniem uszczęśliwione były Gimnazya: Potawskie, Słobodzko-Ukraińskie i Riazzańskie, oraz wszystkie trzy Gimnazya w Sanktpetersburgu.

Główniejsze w Ministerjum rozporządzenia, działania i wypadki zawierały się w następującem:

3) *W Wydziale Rządowym.*

Naznaczenie Towarzysza Ministra Narodowego Oświecenia. Prezydentowi CESARSKIEJ Akademii Nauk, Radcy Tajnemu Uwarowu N a y m i ł o ś c i w i e y rozkazano być Towarzyszem Ministra Narodowego Oświecenia.

Nowe postanowienia. Zatwierdzone zostały Ustawy i Etat Gimnazjum wyższych nauk Xięcia Bezbordko, z przemianowaniem onego na Liceum, i oznaczony obieg władzy Honorowego Kuratora do tego zakładu.

Zmiany w naukowych okręgach. Rozległość Charkowskiego Naukowego Okręgu, rozciągającego się od granicy Austriackiej do Astrachanii i Kaukazu, czyniła nader wiele trudności w zarządzaniu miejscowej naukowej zwierzchności. Dla tego z należących do tego okręgu Dyrekcji Wołyńskiej, Podolskiej, Kijowskiej i Czernichowskiej utworzony został oddzielny okrąg naukowy pod imieniem Kijowskiego, którego Kuratorem N a y w y ż e y rozkazano być Rzeczywistemu Radcy Stanu *Non-Bradke*; naukowe zaś zakłady w Guberniach Chersońskiej i Tauryckiej poruczone Kuratorowi szkół Odeskich.

Wileński okrąg naukowy został skasowany, a składające go w ostatnich czasach Dyrekcje przyłączone do Białoruskiego, dla zarządu zaś niemi osądzono ustanowić w Wilnie Czasowy Szkolny Komitet ze czterech Professorów Uniwersytetu. Tymczasem nastąpiło N a y w y ż s z e zezwolenie na utworzenie w Białostockim Okręgu stałego Rządu, z zaprowadzeniem którego powinna ustać moc działania czasowego szkolnego Komitetu w Wilnie.

Otwarcie, zamknięcie i przekształcenie naukowych zakładów. Ze skasowaniem Wileńskiego okręgu zamknięty został i tameczny Uniwersytet. Dwa jego fakultety: Teologiczny i Medyczny, przeszły pod zawiadowanie Ministerjum Spraw Wewnętrznych, dla przekształcenia pierwszego na Duchowną Rzymsko-Katolicką Akademię, drugiego zaś na Akademię Medyko-Chirurgiczną. Dla tych nowo urządzonych zakładów, oddzielną została część uniwersyteckiej biblioteki, gabinetów i innych naukowych pomocy; obserwatorium astronomiczne przyłączone do wiedzy CESARSKIEJ Akademii Nauk, a ogólne archiwum funduszu edukacyjnego rozkazano przenieść do Sanktpetersburga i zlokalizować przy Departamencie Narodowego Oświecenia.

Inne zamknięte w Białoruskim okręgu mniejsze naukowe zakłady w liczbie 13, były dotąd utrzymywane przez Rzymsko-Katolickich xięży; na miejscu więc ich zaprowadzają się szkoły świeckie, jakie już zostały otwarte w Pińsku i Brohiczynie dla Dworzan, a w Witebsku dla mieszczan. (Oprócz tego w początkach ustanowienia Białoruskiego okręgu, na mocy Ustawy 1828 roku i dodatkowych prawideł z dnia 17 stycznia 1829 oraz 9 września 1830 roku, zaprowadzono w Witebskiej i Mohilewskiej Dyrekcjach 2 Gimnazya, 8 szkół powiatowych dworzanskich i 5 mieszczanskich). Główną zaś szkołę wyższą czyli Liceum rozkazano na Białej Rusi założyć w swoim czasie, dla miejscowej dogodności w mieście Orszy, gdzie i Kurator Białoruskiego Naukowego okręgu będzie miał stałe przebywanie.

Jeszcze w roku przeszłym w Guberniach Wołyńskiej, Podolskiej i Kijowskiej, z przyczyny byłego tam zamieszania, większa część naukowych zakładów była zamkniętą. Z przywróceniem spokoju, nauki w niektórych natychmiast otworzono, względem zaś innych N a y w y ż e y zatwierdzone zostały następujące plany:

Wołyńskie Liceum przenieść z Krzemieńca do Kijowa wspólnie ze znajdującymi się przy nim szkołami Praktycznej Mechaniki i Jeometrow, oraz Konwiktem dla ubogich uczniów, otworzyć znowu Szkołę Powiatową w Radomyślu, z kapitału na ten cel ofiarowanego, przez Dworzeństwo Kijowskiej Gubernii w 1811 roku.

W Dyrekcji Wołyńskiej założyć dwa Gimnazya: jedno Gubernialne w Żytomierzu, drugie w Łucku, i zaprowadzić Szkoły Powiatowe w Nowogrodzie-Wołyńskim (na miejsce utrzymywanych przez Xięży w Lubarze), w Staro Konstantynowie lub w Zasławiu i w Ostrogu. W Dyrekcji Podolskiej przenieść Gubernialne Gimnazjum z Winnicy do Kamieńca-Podolskiego, i skasować była w tym mieście Szkołę Powiatową, w Winnicy zaś założyć inną, w ogólności zaś do wszystkich Naukowych zakładów wprowadzić porządek nauczania, stosownie do nowej ustawy; lecz na wzór Białoruskiego Naukowego Okręgu, niektóre Szkoły Powiatowe założyć szczególnie dla Dworzan, gdzie, oprócz wymienionych w tej Ustawie przedmiotów, wykładać jeszcze Naukę Religii Rzymsko-Katolickiego obrządku i język łaciński. Szkoły zaś Parafialne w tych trzech Guberniach zaprowadzać przy Greko-Rosyjskich cerkwiach, pod dozorem Plebanów, a nadto zaprowadzić takowe w miastach Czyhrynie, Czerkasku, Skwirze, Taraszczy, Wasikowie i Zwienigrodzie na rachunek miejskich kapitałów.

Na skutek tych planów przystąpiono do utworzenia Gimnazjów w Łucku i Winnicy, i niektórych Szkołach Powiatowych.

W Sankt-Petersburskim Naukowym Okręgu, prawie wszystkie Naukowe Zakłady przekształcone zostały wedle nowej ustawy, i utworzono nowe Gubernialne Gimnazjum w Pskowie ze szlachetnym przy nim pensjonem z udzielonych przez Dworzeństwo na ten cel summ. Za Kaukazem otworzone zostały nowe Powiatowe Szkoły w Baku, Erywanie i Nuchie.

2) *W Wydziale Naukowym.*

Zapewnienie katedr Professorских. Niektóre Uniwersytety, szczególnie Kazański, oraz Główny Pedagogiczny Instytut i Ryszeljewskie Liceum otrzymały nowych, nader znakomitych Professorów z Niemiec.

Kształcenie młodych Professorów. Napotykać się dotąd trudność w zapewnieniu wcale znacznej liczby katedr Uniwersyteckich godnymi oświecicielami, przymusiła Rząd szukać środków doskonalszego ukształcenia młodych Rosyjskich Professorów, ażeby oddalić wszelką potrzebę sprowadzania cudzoziemskich. W tym celu utworzony był w 1828 roku przy Dorpackim Uniwersytecie Instytut Professorów z celujących wychowawców, którzy ukończyli nauki w różnych Rosyjskich Uniwersytetach. Teraz gdy naznaczony dla ich zostawiania w Dorpacie termin upłynął, większa ich część została wysłana dla ukończenia swych nauk za granicą: 11 do Berlina, 2 do Wiednia, 10 do Konstantynopola, Syrii i Egiptu (dla wschodnich języków); z pozostałych w Rosyi: jeden wyznaczony został do odbycia podróży naukowej do Czarnego morza, dwaj zaś zostali użyci przy Sankt-Petersburskich szpitalach dla praktyki w Medycynie.

Kształcenie Nauczycieli. Drugi zakład Główny Pedagogiczny Instytut, sposobi swych wychowawców do zajęcia miejsc nauczycielskich w Cesarstwie. W tym roku wysłano zeń 14 do Szkół Powiatowych Białoruskiego i Charkowskiego Okręgów, 24 zostawiono jeszcze na rok, 56 zaś okazało się nieusposobionymi do rozpoczęcia Akademickiego kursu. Tymczasem, postanowiono w ogólności powiększyć liczbę wychowawców tego Instytutu do 120, i rozdzielić ich stosownie do wieku tak, ażeby nadal po upływie trzech lat wypuszczani byli starsi, a przyjmowani nowi.

Przedmioty Naukowe. W Uniwersytetach wykład nauk zostawał na uprzedniej zasadzie, oprócz nauk wojennych, których katedry zosta-

ty skassowane. Z liczby rozmaitych naukowych rozporządzeń godniejsze uwagi są: umocnienie rosyjskiego języka w Dorpackim Okręgu, i we wszystkich Zachodnich Guberniach, zaprowadzenie nauki języka Ormiańskiego w Gimnazjum Tyfliskiem, i otworzenie w Akermiańskiej Szkole Powiatowej (w Bessarabii) klasy Greckiej, z summ ofiarowanych przez tamecznych Greków.

Obejrzenie Naukowych Zakładów. W Moskwie Uniwersytet i inne naukowe zakłady Ministerium były z dozwolenia Jego Cesarskiej Mości rozpatrywane przez Towarzystwa Ministra, którego raport przedstawiony został na Najwyższą uwagę. Niektóre szkoły w Sankt-Petersburskim i Białoruskim Naukowych Okręgach obejrzały były przez samych Kuratorów, w innych zaś Okręgach przez Urzędników Ministerium, Wizytatorów i miejscowych Dyrektorów.

Pomoc Naukowe. Rok 1832 przewidywał wszystkie poprzedzające powiększeniem we wszystkich miejscach naukowych pomocy w zakładach zostających pod zawiadowaniem Ministerium. Na szczególniejszą uwagę zasługują: pomnożenia Cesarskiej Publicznej Biblioteki dwiema Warszawskimi Bibliotekami (Publiczną, oraz należącą do Towarzystwa Przyjaciół Nauk) i prócz tego kilką tysiącami rozmaitych xiąg, między innemi 33ma w Chińskim, Mandżurskim i Mongolskim językach, darowanych przez Naczelnika Misji, która powróciła z Pekinu, Archimandrytę Piotra; Sankt-Petersburski Uniwersytet nabył rzadki zbiór wschodnich rękopismów Lorda Cochrane; zakupioną została przez Moskiewski Uniwersytet znakomita biblioteka Rzeczywistego Radcy Stanu *Turgieniewa*; dar Fligel-Adjutanta *Alexandrowa* dla Dorpackiego, i nakoniec ofiarowane do Kazańskiego przez Kandydata *Kowalewskiego* Chińskie, Mandżurskie, Mongolskie, i Tybetańskie xiągi. Ze swojej strony Ministerium Narodowego Oświecenia zaopatrzyło w xiągi navodleglejszą z Ruskich Publicznych Bibliotek — Kamczacką.

Stan naukowych zakładów. Stan główniejszych bibliotek, jako też ogólne porównanie naukowych zakładów w teraźniejszym i w upłynionym 1831 roku przedstawione są w przyłożonych tu pięciu tablicach (N. 1, 2, 3, 4, 5) Z nich dostrzedz można, że ogólna liczba uczących się w Uniwersytetach zmniejszyła się po skassowaniu Wileńskiego, i że częściowe dało się postrzedz zmniejszenie się liczby ich w Sankt-Petersburgu, Moskwie i Dorpacie, a powiększenie się w Kazaniu i Charkowie: podniesionych do stopni uczonych było w porównaniu z rokiem przeszłym mniej; lecz ogólna liczba tak zakładów naukowych, jako też uczących się w całym zarządzie Ministerium wzrosła. Potrzebę oświecenia czują nie tylko rodowici Rosyjanie, lecz i rozmaite plemiona w Rosyi mieszkające. Dosyć tu wspomnieć o mieszkańcach Zakaukaskich, o prośbie Żydów Gubernii Połtawskiej, ażeby dzieciom ich pozwolono było uczyć się w Szkołach Ruskich, i o Tun-guzach, dobrowolnie wnoszących summy na utrzymanie Szkół Parafialnych. (d. c. n.)

Warszawa d. 29 listopada.

Umieszczamy zakończenie postanowienia o spisie wojskowym, które zdaje się być interesującym: Art. 150. Stosownie do postanowienia władzy wyższej, spisowi nie posiadający żadnego z wyłączeń Art. 2m niniejszej instrukcyi wymienionych, a znajdujących się w kategoriach następujących: a) synowie stanu szlacheckiego, b) synowie wyższych oficerów, urodzeni po otrzymaniu przez ich ojców mianowań na stopień oficerski. c) Ci, których oycowie w czasie ich urodzenia, sprawowali urzędy cywilne, wykazem pod lit. g) wymienione, jak następuje: 1) Wszyscy urzędnicy mianowani przez NAYJAŚNIEJSZEGO CESARZA JEGO MOŚCI I KRÓLA i w Jego imieniu przez Namiestnika. 2) Urzędnicy w biurach Rady Administracyjnej i Kommissyji Rządowych, następujący: Naczelnicy Wydziałów, Biór, Asse-

torowie Prawni, Referenci, Nadrachmistrze klasy iszey. Dyrektorowie kancelaryi. 3) Sądownictwa: Członkowie Sądu najwyższej instancyi. Sądu Appelacyjnego, Sądów Kryminalnych iszey i 2giej instancyi. Trybunałów Cywilnych. Sądów pokojów. 4) Administracyi cywilnej: Członkowie kommissyji wojewódzkich. Kommissarze obwodowi. Vice-Prezydent Miasta Warszawy. Prezes towarzystwa ogniowego. Członkowie towarzystwa ogniowego. Naczelnik poczty w Warszawie. 5) Wszyscy urzędnicy cywilni, których żołd najmniej 5,000 złotych rocznie wynosi: 6. b) Administracyi wojskowej. Szefowie wydziałów. Biór. Podszefowie biór w byłej Kommissyji wojny i kommissyji wojskowej. Kommissaryatu asesorowie. Płatnik jeneralny. Auditor. Naczelnik lekarz wojska. Kommissarze wojenny. Płatnicy dywizyjni. Kassyer jeneralny. Kontroller kassy jeneralnej. Kontrollerowie kassy wojskowych. Podpłatnik w kassie wypłat. Lekarz dywizyjny. Aptekarz naczelnik. Kommissarze ubiorczy. Sztabs-lekarze. Aptekarz starszy w głównej aptece wojskowej. Audytorowie dywizyjni. Audytorowie półkowi, którzy na mocy szczególnych decyzji wyższej władzy, otrzymali assymilacyą do stopni Sztabs Oficerskich. d) Ci, których oycowie nie będący stanu szlacheckiego, ozdobiłi byli orderami Cesarskimi albo Królewskimi, w myśl Statutów, dla tychże przepisanych, lecz w tym jedynie razie, kiedy urodzili się już po otrzymaniu orderów przez ich ojców. Osoby powyżey pod lit: a) b) c) d) wyszczególnione, złożyć powinny dowody ród ich i pochodzenie wykazujące tak, jak to miało miejsce w czasie ostatniego poboru, względnie wojskowych niższych stopni b. wojska polskiego, do wojska CESARSKIEGO powołanych, z zastosowaniem się do zasad postanowieniem Rady administracyjnej z dnia 14 czerwca roku zeszłego wskazanych, a reskryptem Kommissyji Rządowej Spraw Wewnętrznych duchownych i oświecenia publicznego z dnia 10 lipca 1832 Kommissyjom wojewódzkim komunikowanych. Dowody takowe są następujące: ad a) Synowie stanu szlacheckiego. Osoby w tej kategorii będące złożyć mają na ręce właściwej delegacyi zaciągowej dowody szlachectwa, lub inny jaki akt autentyczny dowodzący, że byli w posiadaniu przywilejów do stanu szlacheckiego przywiązanych, jako to: np. 1) Kontrakt kupna lub sprzedaży posiadłości ziemskich zawarty przed rokiem 1795. 2) Deklaracya urzędowa przez majętności ziemskich właściciela szlachcica, a którego szlachectwo nieulega zaprzeczeniu podpisaną, jako osoby w niniejszym wypadku będące, pochodzą z rodziców szlachty, którzy ciągle przywilejów szlachectwa używali. 3) Świadcstwo rady obywatelskiej, jako ciż lub ich rodzice, zapisani zostali do xiąg obywateli szlachty. ad b) Synowie oficerów złożyć mają: 1) Akt urodzenia lub metrykę chrztu celem udowodnienia, iż oycowie ich już posiadali stopień oficerski. 2) Patent nominacyi ojców na stopień oficerski, lub w braku takowego inny dokument lub deklaracya na piśmie wskazującą datę ich nominacyi, władzę, która je wydała, pułk i broń, w których oycowie służyli. Dowód takowy lub deklaracye będą za ważne uznane o tyle, o ile w szczegółach zgodne będą z aktami byłej kommissyji wojny. ad c) Osoby, których oycowie w czasie ich urodzenia sprawowali urzędy cywilne, odpowiednio stopniom wyższych oficerów, obowiązane są dla udowodnienia swych praw, złożyć w Delegacyi Zaciągowej: 1. Akt urodzenia lub Metrykę Chrztu. 2. Nominacya oyców na urząd odpowiedni wyższego Oficera lub w braku takowej, inny jakowy dowód, lub deklaracya na piśmie, wyłuszczającą datę nominacyi, i pełnione obowiązki. ad d) Ci, których oycowie nie będąc stanu szlacheckiego, ozdobiłi zostali orderami Rosyjskimi lub Polskimi, złożyć powinni: 1. Akt swego urodzenia lub metrykę Chrztu. 2. Patent nominacyi oyców lub w braku onego inny dowód lub deklaracya na piśmie

wymieniającą kiedy i jaką ozdobę tenże otrzymał. Deklaracye pod litt. b) c) d) wyszczególnione o tyle za ważne uznane będą, o ile, co do zawartych w nich szczegółów, zostaną poświadczone przez właściwą Kommissyą Rządową, lub przez Biuro Wojenne. Urząd Muncypalny nadmieniam, że ród i pochodzenie spisowych, stosownie do Art. 151 Instrukcyi, nie wyłącza od spisu wojskowego. Podając przepisy powyższe do wiadomości publicznej dla postawienia osób, które mają prawo do wyłączenia od zaciągu wojskowego, w możności wczesnego uzyskania właściwych sobie wyłączeń, Urząd Muncypalny wzywa oraz, ażeby w dowody niniejszą Instrukcyą przepisane, jak najszybciej zaopatrzyli się, itakowe w właściwych Delegacyach Zaciągowych, w ciągu trwania spisu wojskowego, który z dniem 1 grudnia r. b. po wszystkich Cyrculach miasta Warszawy rozpoczętym zostanie, złożyć mogły. Nakoniec dla uniknięcia wszelkich wątpliwości przy zapisywaniu wieku spisowych zastrzega się, ażeby wszyscy mężczyźni od lat 17 do lat 30 z górą w zwyczajne Metryki urodzenia opatrzeni byli. W Warszawie d. 21 listopada 1833 r.

Referendarz Stanu, Prezyden. J. Łaszczyński.
Sekretarz Jenerałny G. Jahołkowski. (G. W.)

FRANCYA.

Paryż dnia 22 listopada.

Jeden z tutejszych dzienników dziwi się, iż od czasu do czasu w urzędowych wiadomościach czytamy, że P. Sebastiani pracował z Królem. P. Sebastiani, dziennik ten powiada, nie jest Ministrem, nie ma żadnego wydziału, nie zajmuje się sprawami, nie podpisuje, a zatem nie jest za nie odpowiedzialnym. Jakżeby więc miał z Królem pracować? Lecz jeżeli z pewnych źródeł otrzymane wiadomości, nas nie mylą, możemy twierdzić, iż sprawy Hiszpańskie stanowią dla P. Sebastiani osobny wydział i że o nich Król z Jenerałem naradza się. Jeżeli nastąpi interwencya, tedy jak wnoszą, P. Sebastiani obejmie dowództwo nad wystanem wojskiem do Hiszpanii i po pomyślnym skutku wyprawy, otrzyma od tak dawna pożądaną łaskę marszałkowską.

Względem podanej przez *Madrycką Nadworną gazetę* wiadomości, iż Rząd Hiszpański łącznie z Królem Angielskim, zajmie się pośrednictwem w interessach Portugalskich, *Journal des Débats*, powiada: Zerwanie stosunków dyplomatycznych między Hiszpanią i rządem Don Miguela, jest stanowczym wypadkiem, mogącem się rzeczywiście przyłożyć do rychłego utwierdzenia tronu Donny Maryi. Nadawany jeszcze w urzędowych doniesieniach *Madryckiej Nadwornej gazety*, Don Miguelowi tytuł Króla, bynajmniej nie zmienia następstw, jakie z postanowienia Rządu Hiszpańskiego, wyciągnąć się dają, chociaż przez czas długi Don Miguel w oczach Hiszpanii był Królem; już nim dopiero nie jest, i z tronu jego, w samym *Madrycie*, tylko pozostał tytuł. Poczytujemy za zbyteczną dodadź, iż w zbiegu do różnych praw i roszczeń Donny Maryi i Don Miguela, zamierzone pośrednictwo, w teraźniejszych okolicznościach, prosto ogranicza się tylko do uznania praw pierwszej, i zawarowania wynagrodzenia dla drugiego.

— Dnia 25 —

Ze wiadomość o zwycięstwie Jenerała Sarsfield nad Xiędzem Merino tu nadeszła, potwierdza to ministerjalny *Journal de Paris*. Gazeta mówi: depesza telegraficzna z Bayonny od 19 donosi, iż tam otrzymano wiadomość o ważnych korzyściach odniesionych przez Jenerała Sarsfield nad powstańcami. Sarsfield, jak powiada, opuścił dnia 11 Burgos, ze znacznym wojsk oddziałem i skierował się ku Vittoria. Pod Be-

lerado, natrafił na rokoszanów pod dowództwem Merino, i pokonawszy ich podosyc żwawey walce, zmusił do pierzchnienia. Dnia 14 stanął w Pancorbo. Rokoszanie mnóstwo zostawili zabitych na placu bitwy, i stracili 600 w jeńcach. Zapewniano, iż Merino z 4,000 woyska w złym stanie, cofnął się ku Miranda. Spodziewamy się, iż nayspierwsza pocztą, przywiezie stwierdzenie tej wiadomości. Depesza z której niniejszy uczyniliśmy wyciąg, dostała się przez telegraf do Bordeaux; ponieważ zaś z przyczyny niepogody, ustała komunikacya przez telegrafy, między tem miastem a Paryżem, nie pierwey przeto jak wczora (22) przyjszć mogła z pocztą. Rząd otrzymał wiadomości z Korunny pod dniem 16. Spokojność, od czasu śmierci Króla, nieprzerwanie w Galicyi panowała. W Barcelonie 15 i w Geronie 16, wszystko było jak nayspokojniey. *Monitor* i *Journal des Débats* przestają na dosłowném powtórzeniu tego artykułu. Wiadomość o tyle jest do prawdy podobną, o ile czas i miejsce bitwy, nie przeciwią się uprzednim doniesieniom o położeniu i stanowiskach, przez obie strony zajmowanych. Ze jednak i telegraficznym depeszom nie można wierzyć bezwarunkowey, naysławniej dowodzi okoliczność, iż dnia 29 października, również z Bayonny głoszona wiadomość, o mniemaném zwycięstwie Jenerała Sarsfield nad Merino i o ustąpieniu ostatniego do Miranda dnia 27, później się nie potwierdziła. Względem tego powtórnie ogłaszanego zwycięstwa Jenerała Sarsfield, *Journal des Débats* powiada: Jeżeli się potwierdzi ta wiadomość, jak nie mamy przyczyny o tém wątpić, wtenczas działania Sarsfield niespotkają żadnego sporu, i pole działań wojennych zostanie przeniesionem do Biskai, jako prowincyi, gdzie powstanie w pewien sposób nieco groźniej się ukazało. W *Messenger des Chambres*, przez którego, wiadomość, podług *Indicateur de Bordeaux*, naprzód powszechności Paryskiej udzieloną została; czytamy: odrzucono autentyczność wczorayszego naszego doniesienia na birży, do tego się odwołując, iż gdyby ono było prawdziwem, jużby je Rząd podał do powszechney wiadomości. Wszystko to przeto uważają za spekulacyą birżową. Na to nic więcej nie odpowiemy, jak tylko, iż rzeczona wiadomość rzeczywiście z Bordeaux przysłała. Nadto nie przeciwią się jey i wiadomości o stanowisku Merino, ponieważ podług nich, dowódzca ten stał pod San Domingo de la Calzada w bliskości Belorado, miejsce zaś to naznaczają za plac bitwy; dalszych przeto wypada oczekiwać wiadomości. Gazeta *Quotidienne* wątpi o autentyczności doniesienia, i uważa je prosto za samą wieść, jakich od miesiąca wiele krąży. Pomieniona gazeta wie jakoby z pewnością, iż Jenerał Sarsfield 12 jeszcze się w Burgos znajdował, co byż nie mogłoby, kiedy 11 miał odnieść zwycięstwo. Z tego powodu *Quotidienne* przypisuje *Journal de Paris* jawną sprzeczność w jego wiadomościach z Korunny, gdy przed trzema dniami tenże sam dziennik donosił, iż Jenerał Kapitan Galicyi uzbrajał stronników Królowey, i przeciw nieprzyjaciółom z naysilniejszą energią postępował, dopiero podaje do wiadomości, iż pokoy w tej prowincyi nieprzerwanie, od śmierci Króla, panuje. I liberalne także opozycyjne gazety, nie dają zupełney wiary wiadomości o zwycięstwie Jenerała Sarsfield. Gazeta *National np.* w tém widzi wątpliwość, iż już od dwóch dni miano w Paryżu *Madrycką Nadworną Gazetę* pod d. 12; że zatem niepodobna, aby kuryer co tę przywiozł gazetę, nie udzielił razem i wiadomości o porażce przez Merino poniesionej, jeżeli bitwa rzeczywiście dnia 11 zayśdź miała. *Journal du Commerce* o tymże przemianie mówi: podana od

	Czas Obserwacji.	Wysokość Barom.	Wys. Ther. Réau.	Wiatr.	Stan powietrza.
Obserwacje meteorologiczne.	d. 27 o 3 wieczor.	27 cal. 5,5 lin.	+ 2 stopni.	Zachodni.	Chmury.
	d. 28 o godz. 8½ rano.	26 — 9,5 —	+ 2 — —	Półud.-Zach.	Śnieg.
	d. 29 — — —	26 — 11,0 —	+ 1 — —	Zachodni.	Pochmurno.

DODATEK

DODATEK PIERWSZY DO GAZETY KURYERA LITEWSKIEGO N. 141.

Wilno dnia 29 Listopada r. s. 1833 roku.

Indicateur de Bordeaux wiadomość, przyjęto tu z pewną ostrożnością, bowiem dziwiono się, iż Rząd wiadomości o wypadku tak wielkiej wagi, jak o mniemanem zwycięstwie przez Jenerała *Sarsfield* odniesionem, pierwey dniem, lub dwoma dniami nie ogłosił. Życzylibyśmy aby nayszybciej pocztą nadeszło pomienionej wiadomości stwierdzenie. Gazeta zaś *Temps i Courrier Français* daje tey wiadomości bezwarunkową wiarę. (*Allg. Pr. St. Zeit.*)

ROZMAIŁE WIADOMOŚCI.

Optyk *Uzschneider* w Monachium zrobił niedawno teleskop nayogromniejszy ze znanych dotychczas, podobny do teleskopu *Fraunhofera*. Soczewka tego nowego teleskopu ma 10 $\frac{1}{2}$ cali w dyametrze. Gazety niemieckie nie mogą dobrać pochwał dla tego narzędzia. Działanie jego ma być tak silne, że chciałoby wydać się zbliżonym do ziemi o 68 mil. (*T. P.*)

O g ł o s z e n i a.

1. Rada Mieyska Wileńska zawiadamia niniejszém, że w dniu 18 następnego miesiąca xbra, w Izbie teyże Rady o godzinie 10 zrana, będzie się odbywać licytacya z przetargiem podług prawa w trzy dni to jest 21 tegoż xbra, na oddanie w sześć letnią lub więcey arendowną tenutę, placu mieyskiego nad rzeką Wilią przy Zielonym Moście pod N. 739 położenie mającego. Życzący przeto arendować takowy plac, raczą przybyć do Ratusza Wileńskiego w terminach oznaczonych na licytacyą. Datt 1833 roku nowembra 25 dnia.

Jan Szlak R. M. W.

Pismowodzca Bagieński. (1390)

1. Od Grodzieńskiego Gubernialnego Rządu ogłasza się, iż z summy 200 dukatów ubezpieczoney na majątku Wierbnowie obywatela *Pileckiego*, należy się część obywatelowi *Medardowi Krzyżanowskiemu*, który w 1812 roku wszedł do Rosyyskiej woyskowej służby; zaczęm dla odebrania tey części, marzczony *Krzyżanowski*, albo jego plenipotent, przybyć do Nowogródzkiego Powiatowego Sądu na prawami zakreślony termin. Listopada 14 dnia 1833 roku.

Za Sekretarza A. Porcyanko.

Naczelnik Stołu Kozłowski. (1383)

1. Roku 1833 nowembra 16 dnia. Sąd Taxatorsko-Exdywizorski nad majątkiem *Narbutowszczyzną W. Wacława Klukowskiego Radcy Honorowego*, za remissą Sądu Powiatowego *Oszmiańskiego* ustalony, przedsiębiorając środki, aby poruczoną sobie konkursową sprawę, raczą niejawnienia się kredytorów i pretensorów z swojemi stosunkami, dotąd nierozsądzoną, skutkiem przepisania Gubernialney Zwierzchności, co nayrychley ukończyć, przez rezolucyą nastąpią za-determinował: od dnia 17, teraz idącego miesiąca nowembra, w prawnym komplecie w mieście Sądowém *Oszmianie* bez przerwy exystując, do słuchania wzmienionej sprawy przystąpić, a dnia 29 decembra terażniejszego roku, bez względu na niestanność stron, oną w namowę w celu oczewistego rozsądzienia wzięwszy, na nieobjawiających swych pretensy kredytorów, ammisyą zapisać; o czém aby ciż kredytorowie i

pretensorowie, stosunki do niniejszego konkursu mający, byli wiadomi, i w przeciagu wyż zamierzonego czasu z pretensyami swemi wchodzili, raz ostateczny przez Gazetę *Kuryera Litewskiego* zaawizować.

Sędzia Powiatowy *Oszmiański* i Exdywizor *Fr. Szwykowski*.

Antoni Rewkowski Assesor Sądu Powiat. *Oszmiańskiego* i Exdywizor.

Ignacy Gieralt Januszewicz Assesor Sądu Powiat. *Oszmiańskiego* i Exdywizor. (1389)

1. Niżey podpisany zawiadamia: iż jedna ćwiartka biletu klasy 5tey na Warszawską 42 loteryą N. 32,112 oznaczona, należna do *Star. Abrahama Icki Hirszowicza* podrabinka *Daychesz*, została zatracona: przeto uprasza się, że jeżeli kto ony znajdzie, aby przyniósł do kantory mojej w domu *W. Welka* będącey, za co pewną otrzyma nagrodę.

Icka *Jankielowicz Straszunski*.

Печатамъ дозволяемъся Виленскій Полицмейстеръ *Прокудинъ Горски*. (1375)

2. Rada Mieyska Wileńska zawiadamia Publiczność o tém: że w Izbie teyże Rady będzie odbywać się licytacya dnia 30 terażniejszego miesiąca nowembra, a przetarg 4 następnego miesiąca decembra, na oddanie w jednoroczną tenutę *Lopatkowego* dochodu od rzezi bydła; życzący przeto wziąć takowy dochód w arendę, raczą przybyć w powyższych terminach o 9 godzinie zrana do Izby Rady. Datt 23 gbra, 1833 roku.

Jan Szlak R. M. W.

Pismowodzca Bagieński. (1370)

2. Od Wileńskiej Izby Skarbowey niniejszém ogłasza się, iż w niej będą się odbywały w następującym miesiącu Grudniu dnia 12 targ, a 16 dnia przetarg, na oddanie w dzierżawę do upłynienia bieżącego czterolecia, to jest: do 1szego Stycznia 1835 roku, w mieście *Wilkomierzu Sosowego* poboru, z powodu nieakuratności terażniejszego rzeczonych poborów dzierżawcy, *Kieydańskiego kupieckiego syna Arona Jose*; zaczęm życzący podjąć się rzeczoney dzierżawy, zechcą przybyć do Izby Skarbowey na wyżej wyrażone terminy, z pewnemi załogami, odpowiadającemi 3ciey części roczney, opłacaney, za pomienione pobory summy, to jest: 1,000 rubli assygnacyami. Listopada 23 dnia 1833 roku. Sowiećnik Lega.

Radzca Honorowy *Karol Malewski*. (1365)

2. Od Wileńskiej Izby Skarbowey niniejszém ogłasza się, iż w niej rezolucyą Pana Ministra Skarbu, będą się odbywały w następującym miesiącu Grudniu dnia 12 targ, a 16 dnia przetarg, dla oddania w dzierżawę do upłynienia bieżącego czterolecia, to jest: do 1go Stycznia 1835 roku w mieście *Poniewiezu Sosowego* i *Konsumpeyynego* poborów, z powodu nagromadzoney przez terażniejszego dzierżawcę *Kieydańskiego Kupieckiego syna Arona Jo-*

se, z powodu tychże poborów niedoimki. Zyczący zatem uczestniczyć w takowych targach, zechcą przybyć do Izby Skarbowej na przeznaczone terminy z pewnemi ewikoyami, odpowiadającemi 3ciey części roczney dzierżawney summy, to jest, 2,335 rubli assygnacyami. Li-stopada 25 dnia 1833 roku.

Sowietnik Lega.

Radzca Honorowy Karol Malewski. (1364)

2. Izba Wileńska Sądu Cywilnego, z uwagi, że administracya nad domem exdywizorskim zesłego Wincentego Minkiewicza, na korzyść kredytorów ustanowiona, zajmując nie właściwie Urzędnika Magistratu Wileńskiego, i pociągając za sobą znaczne przez tyle lat w interesie partykularnym urzędów zatrudnienie, nie czyni dla kredytorów zapowiedzianej w Dekrecie Exdywizorskim, satysfakcyi; ukazem dnia 10 terażniejszego msca. gbra przedpisała temuż Magistratowi zapotrzebować natychmiast od wszystkich kredytorów Minkiewicza, submissy: czy od terminu S. Jerzego następującego 1834 roku, niezgoda się na sprzedaż domu w summie, wedle ich uważenia, odpowiedniej? lub na ustanowienie w onym, takiey administracyi, któraby, oznaczając dla kredytorów dostateczną rękoymię, uwolniła obok tego Urząd, od niewłaściwych obowiązkowi onego zatrudnień—za nastąpieniem zaś takowych submissy, uczynić wedle onych rozporządzenie, nie ścieśniając się uprzedniami, jako w rzeczy na dobrowolném zgodzeniu się stron, osnować się mającey, postanowieniami, raportując o tém i Sądowi Cywilnemu. W spełnieniu czego, Magistrat Wileński, przez ninieyszą awizacyą obliuguje wszystkich kredytorów Minkiewicza, aby w myśl pomienionego Ukazu, po wzajemném naradzeniu się i ułożeniu się o wyprzedaży domu exdywizorskiego Minkiewicza, lub ustaleniu zależącej od samych tylko kredytorów administracyi; submissy od datty ninieyszey nasydaley w przeciagu ozterech tygodni, do tego Magistratu podali, dla uczynienia dalszego o tym domie rozporządzenia. Datt. 1833 msca Nowembra 22 dnia.

Daniel Wener Burmistrz.

Regent Degutowicz. (1365)

2. UUr. Jerzy i Antonina z Kozłowskich Niciuńscy, po exdywizyi majątku Woydaciszek zmarłego Korsaka, zajęli w swe władanie zaścianek Rogoliszki w Parafii Buywidzkiej leżący, zamyśleli takowy zaścianek wyprzedać. Ja niżej podpisany, mając zaprowadzony proceder śledztwiennym porządkiem w Sądzie Ziem. Wileń. o różne nadużycia i szkody do funduszu tychże Niciuńskich zaregulowane w znaczney ilości, ostrzegam każdego nabywcę, aby był ostróznym w kupowaniu tey schedy, i żadnych tranzaktow nie zawierał beze mnie, o czém Sąd Ziemski jest uprzedzony.

Jan Zaborowski Deputat. (1367)

2. Niżej podpisany, mając wexel na rubli srebrn. 400 dnia 19 augusta 1831 roku w Magistracie Wileńskim, przez Judela Iokowicza Janowskiego przyznany; gdy dopiero po śmierci jego, od Cynki matki, Izraela Ioki, Boru-

oka, Jankiela i Szmuyły Josiela synów, Judelowiczów Janowskich, nie tylko w odzyskaniu za wexlem rublisr. 400, ale jeszcze za życia tegoż Janowskiego wydanych w roku 1832 i wyłożonych na reparacyą jego domu rubli sr. 30, i osobno za wzięte towary z kramy na rub. sr. 120, doświadcza zawodu; a między tém do-wiadamuje się, że Janowscy pozostali w sukcesyi dóm, mają zamiar oddać w załóg lub w arendę; — przeto zapobiegając temu, zmuszony zostaje, każdego ostrzedz, aby z rzeczonemi Janowskimi, w żadne zgoła układy względem domu, nikt nie wchodził: gdyż ponieść się mającą stratę, winie własney przypisać będzie musiał. Wilno dnia 22 gbra 1833 r.

Daniela Maćkewicz

Печатамъ дозволяе́сь: въ должности Полицейстера Прокудинъ Горскій. (1366)

2. Niżej podpisany mam honor zawiadomić te osoby, które zawinają za nabrane Słominskiej fabryki sukno za rewersami i rachunkami ze sklepu w Mieście Wilnie w wiedzy mojej zostającego, że stosownie do otrzymanego polecenia od Dyrekcyi sukiennej, ażebym wezwał przez Kuryera Litewskiego osoby zawinające, celem dopełnienia opłat należnych za nabrane sukno; przeto spełniając wolę Dyrekcyi, upraszam nayspokorniey Osoby zawinające do handlu sukiennego, ażeby raczyły do 1go January następnego 1834 roku opłatę dopełnić; w razie przeciwnym Dyrekcyja sukienna, prawnie i właściwą koleją dochodzić będzie.

Paolo Olliviero Wileński 3ciey Gildy kupiec.

Печатамъ дозволяе́сь въ должности Виленскаго Полицейстера Прокудинъ Горскій. (1372)

Uwiedomienie Muzykalne.

3. Zachęceni życzeniem Szałownych Amatorów muzyki tuteyszego miasta, i mając na celu upowszechnienie rozmaitych nowych i ulubionych kompozycy muzycznych, przedsięwzięliśmy według zwyczaju od dawna zaprowadzonego we wszystkich Stolicach i znaczniejszych miastach Europy, rozpocząć z nadchodzącym 1834m rokiem, wydawanie Dziennika muzycznego; który drogą prenumeraty upowszechnić zamysłamy.

Dziennik muzyczny zawierać będzie naysnowsze dzieła na Fortepiano, jako to; wyjątki z nowszych oper, rozmaite nowe tańce, spiewy i inne ulubione kompozycye; wychodzić będzie co miesiąc, począwszy od 1go stycznia 1834 roku, w którym to dniu 1szy numer niezawodnie wyidzie.

Exemplarz miesięczny składać się będzie ze trzech arkuszy, licząc w to tytuł i listę Szanownych Prenumeratorów.

Opłata całoroczna za 12 Nrów, na mieyscu rubli srebr. 6, z pocztą rubli srebr. 6 i kop. 50.

Prenumerować można tylko rocznie:

— w Wilnie u F. Weyssa w Kardynalii,

— w handlu JP. Fiorentyniego,

i u osób uproszoonych od wydawców.

Pełni niepłonnej Nadziei, iż przedsięwzięcie nasze pomyslny uwieńczy skutek, śpieszymy ninieyszem Szanowną Publiczność zawiadomić.

F. Weiss i Lewkowicz. (1333)